

Technologická agentura České republiky hodlá podporovat odpovědný výzkum a inovace

- Technologická agentura České republiky (TA ČR) pořádala dne 28. března 2017 třetí setkání Platformy žen ve výzkumu a podnikání, kterou zahájila nová předsedkyně Akademie věd České republiky, paní prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc a ministr pro lidská práva a rovné příležitosti ČR JUDr. Jan Chvojka
- Letošní setkání neslo podtitul *Gender v kontextu odpovědného výzkumu a inovací*, včetně problematiky genderu z perspektivy mužů
- Nové technologie by měly reflektovat principy odpovědného výzkumu a inovací; tím víc jsou-li vytvářeny za podpory z veřejných prostředků

S úvodním projevem vystoupil ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu JUDr. Jan Chvojka. Ve svém projevu připomněl, že Česká republika patří sice mezi země, kde je genderová vyváženost ohledně přístupu žen a mužů ke vzdělání, nicméně stále existují velké nerovnosti v odměňování a v zastoupení žen v rozhodovacích pozicích.

„Skutečnost, že ženy v posledních dvaceti letech tvoří většinu absolvujících vysoké školy, se však zatím neodrazila v české vědě. Zdá se mi, že ženy čelí ve vědě určitým genderově specifickým překážkám. Tyto překážky, tzv. skleněný strop, jsou spojeny nejen s rodičovstvím, ale také s přetrvávajícími genderovými stereotypy či nepřímou diskriminací. Rolí státu a akademických pracovišť by mělo být tyto překážky identifikovat a pokoušet se odstraňovat,“ zdůraznil ministr.

Odpovědný výzkum a inovace Na Platformě žen ve výzkumu a podnikání vystoupilo několik řečnic a řečníků. Jednou z nich je doc. Tereza Stöckelová, Ph.D. působí v Sociologickém ústavu AV ČR: *„Principy odpovědného výzkumu a inovací reagují na skutečnost, že věda a technologie dnešní společnost dramatickým způsobem přetvářejí. Přinášejí nové možnosti i rizika budoucího vývoje. Věda je v tomto smyslu nevyhnutelně politická, a proto musí být jako instituce v demokratické společnosti inkluzivní, otevřená a morálně reflexivní.“*

Co rozumíme genderovou dimenzí? Genderovou dimenzí v obsahu výzkumu, vývoje a inovací se rozumí integrace poznatků z oblasti vlivu pohlaví (biologické faktory) a genderu (socio-kulturní faktory) do výzkumné praxe za účelem vytváření komplexních a excelentních znalostí, relevantních technologií a odpovědných inovací pro nové trhy a vyšší kvalitu života společnosti.

„Zohlednění genderové dimenze v obsahu výzkumu a v inovacích může vést k vyšší bezpečnosti nových technologií nebo k využití celého tržního potenciálu, který by jinak zůstal skryt,“ upozorňuje předseda TA ČR Petr Očko.

„Výzkumníci ve stále větším počtu oborů si uvědomují, jak důležité je věnovat pozornost vlivu pohlaví a genderu ve výzkumu a že se tyto dva faktory různými způsoby prolínají spolu s dalšími aspekty, jako je socioekonomický status, věk, váha a další. Historie výzkumu v 20. století ukazuje, že výzkum, který toto hlediska v potaz bere, nám nabízí komplexnější poznatky a cesty, jak výzkum může odpovídat na

společenské otázky,“ říká další řečnice Marcela Linková, Ph.D., vedoucí výzkumného oddělení Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR.

- Gender z perspektivy mužů** Genderová dimenze se netýká jen žen, ale je záležitostí i mužů. Tuto skutečnost objasnil Mgr. Josef Petr z Ligy otevřených mužů: *„Mužská perspektiva je pro genderová témata stěžejní. Bez aktivní participace mužů například na výchově dětí většinou není možné, aby se ženy mohly věnovat svému profesnímu rozvoji a zároveň rodině.“*
- Diverzita výzkumných týmů** Fakt, že především v technických oborech převládají výzkumníci - muži, může být příčinou toho, že „základní nastavení“ výsledných produktů je (mnohdy neúmyslně) šito na míru jejich tvůrcům, neboť jsou vytvářeny s určitou implicitní představou budoucího uživatele výsledku. Naproti tomu diverzitivně složené týmy mohou využít zkušeností, znalostí nebo specifických sítí všech zapojených, a tím rozšířit perspektivy obsahu výzkumu a inovací a jeho aplikaci.
- Veřejná podpora = odpovědná podpora?** Principy odpovědného výzkumu a inovací vycházejí v tomto kontextu z toho, že všechny skupiny lidí bez ohledu na věk, původ, místo bydliště, genderovou identitu socioekonomický status, fyziologii apod. by měli mít možnost přímo či nepřímo plně využívat benefitů plynoucích z technologií a inovací ve veřejném prostoru. To by mělo platit dvojnásob u výsledků výzkumu, jež jsou vytvářeny na základě podpory z veřejných prostředků.
- O Platformě žen obecně** Tato platforma vznikla před třemi lety z popudu tehdejší předsedkyně TA ČR Rut Bízkové v reakci na podprezentování žen v inovačním ekosystému země. Cílem platformy je poskytnout prostor pro diskusi nad bariérami, které brání rovným příležitostem pro rozvoj kariérních cest mužů a žen ve výzkumu a v inovacích. Dalším cílem je podpora integrace principů odpovědného výzkumu a inovací s důrazem na genderovou dimenzi.

Kontakt: Marcel Kraus, TA ČR, E: kraus@tacr.cz, T: 730 520 072